

Διδακτική προσέγγιση της Ιστορίας με την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.: ένα διδακτικό σενάριο στο μάθημα της Ιστορίας της Γ' Γυμνασίου με θέμα: «Η στάση της Ευρώπης απέναντι στην Ελληνική Επανάσταση»

Χριστίνα Αραμπατζή¹, Μιχάλης Παππάς²

¹ Σχολική Σύμβουλος φιλολόγων

xarampa@gmail.com

² Φιλόλογος, Διευθυντής Γυμνασίου

parmix@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία μαθημάτων του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών, όπως η Ιστορία, προσφέρει πρόσβαση σε πολλαπλές πηγές πληροφοριών για άντληση γνωστικού υλικού και δυνατότητες εξάσκησης των μαθητών, διευρύνοντας τους ορίζοντες μάθησης, αναπτύσσοντας τη δημιουργική και κριτική σκέψη. Η παρούσα εργασία επιχειρώντας να αναδείξει τις νέες προοπτικές στη διδασκαλία της Ιστορίας, παρουσιάζει μια διδακτική πρόταση που δοκιμάστηκε στη σχολική τάξη και αφορά στο μάθημα της Ιστορίας της Γ' Γυμνασίου, την Ενότητα 10, «Η Ελληνική Επανάσταση και η Ευρώπη».

Το διδακτικό αυτό σενάριο στηρίζεται στις εποικοδομητικές και κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες μάθησης. Οι μαθητές συμμετέχουν ενεργητικά στη μαθησιακή διαδικασία στο πλαίσιο της ομαδοσυνεργατικής μάθησης και διερευνούν γεγονότα, αναζητώντας στοιχεία σε ανοιχτά ηλεκτρονικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού αξιοποιούν τα στοιχεία που συγκεντρώνουν και διατυπώνοντας ερωτήματα αναζητούν αίτια, συνθέτουν πληροφορίες, κάνουν συγκρίσεις, ασκούν την κριτική σκέψη.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: ομαδοσυνεργατική, διερευνητική μάθηση, κριτική σκέψη, εναλλακτική ιστορία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι νέες πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες, οι αλλαγές στην επιστήμη της Ιστορίας με τη διεύρυνση του αντικειμένου της και οι εξελίξεις στην Παιδαγωγική και στη Διδακτική άνοιξαν νέους ορίζοντες στη διδασκαλία της Ιστορίας. Η ιστορική εκπαίδευση έχει πλέον αλλάξει προσανατολισμό, έχει αλλάξει μεθοδολογία. Δεν έχει σχέση με το παραδοσιακό διδακτικό μοντέλο της «αφήγησης-απομνημόνευσης». Οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία, δεν απομνημονεύουν πληροφορίες, αλλά διαχειρίζονται την ιστορική γνώση, αναπτύσσουν κοινωνικές δεξιότητες, ενώ ο εκπαιδευτικός δεν περιορίζεται στην αφήγηση γεγονότων του παρελθόντος, τροφοδοτώντας με πληροφορίες, αλλά καθοδηγεί, διευκολύνει και

ενθαρρύνει στην αναζήτηση ιστορικών στοιχείων, στην αξιοποίηση και ανάλυση ιστορικών πηγών, στη σύνθεση και διασύνδεση των ιστορικών πληροφοριών.

Άλλωστε οι αλλαγές στη στόχευση και στη διδακτική προσέγγιση της Ιστορίας διαφαίνονται και μέσα στα «Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών», όπου μεταξύ άλλων αναφέρεται ότι ο βασικός στόχος της διδασκαλίας του μαθήματος, μέσα από τη μελέτη της ανθρώπινης εμπειρίας στο παρελθόν μέσα από την κριτική αξιολόγηση των ιστορικών πηγών, είναι η ανάπτυξη ιστορικής σκέψης και ιστορικής συνείδησης (ΔΕΠΠΣ ΑΠΣ Ιστορίας). Με την επεξεργασία διαφόρων μορφών ιστορικών πηγών αντλούνται πληροφορίες, οι οποίες αξιοποιούνται στην κατανόηση των γεγονότων, ώστε να οικοδομήσει ο μαθητής την ιστορική γνώση, να αποκτήσει μεταγνώση, για να γίνει μελλοντικά υπεύθυνος και ενεργός πολίτης σε μια κοινωνία διαρκώς μεταβαλλόμενη.

Η αξιοποίηση των ιστορικών πηγών στη διδακτική πράξη προϋποθέτει τη διατύπωση κατάλληλων ερωτημάτων. Άλλωστε η διερευνητική μέθοδος ως κατεξοχήν μέθοδος της Ιστορίας έχει ιδιαίτερη σημασία στη διδασκαλία του μαθήματος, καθώς βοηθά στην αναζήτηση και στην κατανόηση των βαθύτερων νοημάτων δράσεων και καταστάσεων του παρελθόντος, στην ανάδειξη της πολλαπλότητας των ιστορικών γεγονότων, στη μελέτη του συνόλου της ανθρώπινης εμπειρίας. Για την κριτική αξιοποίηση της ιστορικής γνώσης χρειάζεται περαιτέρω ανάλυση των ιστορικών δεδομένων με νέα ερωτήματα και εργαλεία έρευνας στη δομική βάση εννοιών, όπως τεκμήρια, αιτιότητα, μεταβολή, χώρος, χρόνος, ενσυναίσθηση, για τη διασύνδεσή τους με το παρόν, για δημιουργική σκέψη. Στη διδασκαλία της Ιστορίας έμφαση επίσης δίνεται και στη συλλογική - συνεργατική διδασκαλία, την άσκηση ψυχοκινητικών δεξιοτήτων, την καλλιέργεια και ανάπτυξη στάσεων, συναισθημάτων, αξιών με τη χρήση πολλαπλών πηγών μάθησης, όπως σχολικό εγχειρίδιο, ιστορική αφήγηση, έγγραφα, προφορικές μαρτυρίες, επιγραφές, εικαστικό υλικό, χάρτες, πίνακες, διαγράμματα, καθώς και τη στήριξη των νέων τεχνολογιών.

Ωστόσο για την υλοποίηση των προαναφερθέντων, κυρίως δε τη σταδιακή εξοικείωση του μαθητή με την ιστορική έρευνα, απαραίτητη είναι η κατάλληλη καθοδήγηση του δασκάλου, ενώ είναι ιδιαίτερα σημαντική στη διδασκαλία η αξιοποίηση ανοιχτών εκπαιδευτικών περιβαλλόντων, όπως αυτά των Τ.Π.Ε. Με την αξιοποίηση των τελευταίων στη διδακτική προσέγγιση της Ιστορίας ο μαθητής έχει ευκολότερη πρόσβαση στην πληροφορία, περισσότερες δυνατότητες για αναζήτηση και επεξεργασία πηγών, για δημιουργική αξιοποίηση στοιχείων του παρελθόντος, για διασύνδεση πληροφοριών και σύνθεση της ιστορικής γνώσης, για δημιουργική και κριτική σκέψη (Μαυροσκούφης, 2011, σσ. 184 – 205).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Το διδακτικό σενάριο που παρουσιάζουμε έχει ως τίτλο: «Η Ελληνική Επανάσταση και η Ευρώπη» στο γνωστικό αντικείμενο Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία της Γ' Γυμνασίου, Ενότητα 10, σελ. 35-37. Η προτεινόμενη χρονική διάρκεια είναι 4 διδακτικές ώρες με πιθανότητα προσθήκης μιας επιπλέον ώρας ή κάποιας δραστηριοποίησης των μαθητών εκτός του σχολικού χρόνου στο ιστολόγιο του μαθήματος, όπου θα γίνει ανάρτηση των συμπερασμάτων και θα δοθεί κάποια συνέχεια.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Απαιτείται σχετική εξοικείωση των μαθητών με την πλοήγηση στο διαδίκτυο και τη διερεύνηση ανοιχτών εκπαιδευτικών περιβαλλόντων, όπως το ψηφιακό περιβάλλον «Ελληνική Ιστορία» του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού, καθώς επίσης και με τη δημιουργία παρουσιάσεων, αξιοποιώντας σχετικό λογισμικό, και με τη χρήση ιστολογίου. Εξοικείωση χρειάζεται με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας και μάθησης τόσο του μαθητή όσο και του διδάσκοντος, καθώς και με τη διερευνητική – ανακαλυπτική μέθοδο για την αναζήτηση της ιστορικής γνώσης μέσα από την επεξεργασία των ιστορικών πηγών.

ΕΡΓΑΛΕΙΑ – ΜΕΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Σχολικό εγχειρίδιο, λογισμικό επεξεργασίας κειμένων και παρουσίασης, πρόσβαση στο διαδίκτυο για αναζήτηση, επιλογή και επεξεργασία υλικού, και μάλιστα δυνατότητα πρόσβασης στις ιστοσελίδες:

<http://www.hellenichistory.gr>

<http://www.nhmuseum.gr>

<http://paligenesia.parliament.gr>

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το παρόν διδακτικό σενάριο, που ακολουθεί το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών και τις Οδηγίες για τη διδασκτέα ύλη στην Ιστορία της Γ' Γυμνασίου, σχετίζεται με την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στη διδακτική προσέγγιση της Ιστορίας στο πλαίσιο των κοινωνικοπολιτισμικών θεωριών και των θεωριών του εποικοδομητισμού. Συγκεκριμένα μάλιστα, όπως φαίνεται από την παρουσίαση των στόχων, που ακολουθεί, και την υλοποίησή τους μέσω των προτεινόμενων φύλλων εργασίας, εμπλέκει, μέσα από την αναζήτηση ιστορικού υλικού σε επιλεγμένες ιστοσελίδες και την επεξεργασία ιστορικών πηγών, ενεργά τους μαθητές στην ερευνητική διαδικασία. Αξιοποιώντας τις προϋπάρχουσες αντιλήψεις των μαθητών, τους βοηθά να εξοικειωθούν με τις ιστορικές και οργανωτικές έννοιες που εκφράζουν μια ιστορική πραγματικότητα να αντιληφθούν και να κατανοήσουν τα γεγονότα, να συνθέσουν πληροφορίες και ερμηνείες, να συγκρίνουν στοιχεία, να διαμορφώσουν τεκμηριωμένες υποθέσεις, να διατυπώσουν ερωτήσεις, ελέγχοντας και αξιολογώντας την ιστορική γνώση.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Το περιεχόμενο του μαθήματος οργανώνεται με βάση γνωστικές κατηγορίες (όπως συγκυρία, συγχρονικότητα, μεταβολή) και έννοιες γενικές, δομικές, οργανωτικές, ιστορικές. Οι μαθητές οργανώνονται σε τέσσερις ομάδες των 4 ή 5 ατόμων και σε κάθε ομάδα αντιστοιχούν δύο υπολογιστές. Το διδακτικό αυτό σενάριο στηρίζεται στη διερευνητική-ανακαλυπτική μάθηση με την καθοδήγηση και ενθάρρυνση του εκπαιδευτικού. Αξιοποιούνται γι' αυτό δυνατότητες που προσφέρουν οι Τ.Π.Ε., όπως η πλοήγηση και εξερεύνηση σε ανοιχτά ηλεκτρονικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα για αναζήτηση και επεξεργασία ιστορικών πληροφοριών, η χρήση λογισμικών επεξεργασίας κειμένων και παρουσίασης, καθώς και η χρήση του web2 για ανάρτηση των συμπερασμάτων της έρευνας στο ιστολόγιο της τάξης και συζήτηση για «επέκταση» του μαθήματος.

ΣΤΟΧΟΙ

ΓΝΩΣΤΙΚΟΙ – ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ

- Να εμπλακούν οι μαθητές ενεργητικά στη μαθησιακή διαδικασία.
- Να οικοδομήσουν την ιστορική γνώση.
- Να προσεγγίσουν το μάθημα της ιστορίας διερευνητικά.
- Να συνδέσουν χώρο, χρόνο και εξέλιξη γεγονότων.
- Να κατανοήσουν ιστορικές έννοιες.
- Να αναζητήσουν και να κατανοήσουν αιτιακές σχέσεις.
- Να μάθουν να εργάζονται ομαδικά, να συνεργάζονται.
- Να έρθουν σε επαφή με διαφορετικές ιστορικές πηγές για την ερμηνεία και την κατανόηση ιστορικών γεγονότων.
- Να συγκεντρώσουν και να ταξινομήσουν πληροφορίες.
- Να καλλιεργήσουν ικανότητες ανάγνωσης, μελέτης, αξιοποίησης διαφορετικών ιστορικών πηγών.
- Να συνθέσουν τεκμηριωμένα συμπεράσματα
- Να ασκηθούν σε δεξιότητες κριτικής προσέγγισης των γεγονότων με τη διατύπωση κατάλληλων ερωτημάτων
- Να αναζητήσουν άλλες εκδοχές (εναλλακτική ιστορία).

ΣΤΟΧΟΙ ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ Τ.Π.Ε.

- Ανάπτυξη και καλλιέργεια δεξιοτήτων χρήσης λογισμικών
- Αναζήτηση αξιολόγηση και αξιοποίηση πληροφοριών από το διαδίκτυο.
- Χρήση και αξιοποίηση ανοιχτών εκπαιδευτικών περιβαλλόντων
- Διεύρυνση του μαθησιακού περιβάλλοντος με τη χρήση του web2.
- Αξιοποίηση λογισμικών για ανάπτυξη ή δημιουργία πολυτροπικών κειμένων για την τελική σύνθεση και έκθεση των συμπερασμάτων

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αναλύεται το γεγονός της Ελληνικής Επανάστασης μέσα στη διεθνή συγκυρία, πλαισιωμένο από την πολιτική και διπλωματική δράση, οικονομικά συμφέροντα και ιδεολογικούς προσανατολισμούς. Τα παιδιά της συγκεκριμένης σχολικής τάξης αναζητούν και συνδέουν αίτια με αποτελέσματα, συνθέτουν, ανασυνθέτουν απόψεις διασταυρώνουν πληροφορίες. Οι άξονες του σεναρίου είναι:

- Η πολιτική των Μεγάλων Δυνάμεων, Αγγλίας, Ρωσίας, Αυστρίας, Πρωσίας, Γαλλίας στην ευρύτερη περιοχή.
- Η Ελληνική επανάσταση και Ευρωπαϊκή διπλωματία έως το 1830
- Το κίνημα του Φιλελληνισμού.

Με βάση τους προαναφερθέντες άξονες οι μαθητές συλλέγουν στοιχεία, τα οποία επεξεργάζονται, αναλύουν, συνθέτουν και παρουσιάζουν, με τη χρήση λογισμικού παρουσίασης, στην ολομέλεια για κριτική αξιολόγηση, ενώ στη συνέχεια αναρτούν στο ιστολόγιο του μαθήματος. Ενθαρρύνεται η ενεργητική συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία, η συνεργασία, καθώς και η ανάπτυξη της δημιουργικής σκέψης, αφού αυτοί μέσα από υποθέσεις, ερωτήματα και αναλύσεις γεγονότων συνδιαμορφώνουν με τα άλλα μέλη της ομάδας τους τις απόψεις τους και συνθέτουν τα συμπεράσματά τους, τα οποία παρουσιάζουν στην τάξη. Καλλιεργούνται, με τη δημιουργική αξιοποίηση των Τ.Π.Ε., νέοι γραμματισμοί, όπως ο ψηφιακός, ο οπτικός και ο ιστορικός γραμματισμός. Ασκούνται επίσης οι μαθητές στη συλλογή και ανάλυση ιστορικών

δεδομένων μέσα από την επεξεργασία διαφορετικών πηγών, οπτικών ή εικονικών και γραπτών.

Το σενάριο αυτό χωρίζεται σε δύο φάσεις: Κατά την πρώτη φάση (πρώτη και δεύτερη διδακτική ώρα), έχοντας οι μαθητές ως αφόρμηση συγκεκριμένη εικόνα από την ιστοσελίδα του Ιστορικού Μουσείου, μέσα από την περιήγηση και τη συζήτηση που ακολουθεί, μπαίνουν βασικά ερωτήματα, οι άξονες της διερεύνησης και δίνεται το έναυσμα για περαιτέρω έρευνα. Αφόρμηση αποτελεί η προβολή της εικόνας «Υδατογραφία», (αρ. κατ. 3750 Ια, ενότητα: Μόνιμη Έκθεση) από την ιστοσελίδα του Ιστορικού Μουσείου, <http://www.nhmuseum.gr>, όπου εκφράζεται η ευγνωμοσύνη του Μακρυγιάννη προς τους Φιλέλληνες. Με την ευκαιρία αυτή οι μαθητές «περιηγούνται» και σε άλλα εκθέματα του Μουσείου σχετικά με το Φιλελληνισμό. Σχολιάζουν τα εκθέματα και αναρωτιούνται, βάζοντας προς διερεύνηση τα εξής ερωτήματα:

- Ποιοι ήταν οι Φιλέλληνες; Ποιες οι διαστάσεις του κινήματος του Φιλελληνισμού;
- Ποια ήταν η γενικότερη στάση της Ευρώπης απέναντι στην Ελληνική Επανάσταση;

Οι μαθητές εργάζονται ως ερευνητές – ιστορικοί, κατανεμημένοι σε 4 ομάδες των 4-5 ατόμων και συνεργάζονται. Καταβάλλεται μάλιστα προσπάθεια, ώστε οι ομάδες να είναι μικτές, τόσο από άποψη σχολικής επίδοσης των μελών, όσο και από άποψη ιδιομορφιών. Ανατίθενται δε στα μέλη των ομάδων συγκεκριμένοι ρόλοι, όπως ο ρόλος του γραμματέα, του «περιηγητή» στο διαδίκτυο, του συντονιστή, ώστε να υπάρχει καταμερισμός, αλλά και συνεργασία, αλληλοσυμπλήρωση, αλληλεπίδραση. Τις σχετικές εργασίες κατευθύνουν συγκεκριμένα φύλλα εργασίας, τα οποία διανέμει ο εκπαιδευτικός στις ομάδες. Τα φύλλα εργασίας είναι τέσσερα, ισάριθμα δηλαδή με τις ομάδες. Έτσι λοιπόν οι μαθητές μέσα από τις ομάδες τους περιηγούνται στο διαδίκτυο, στις συγκεκριμένες ιστοσελίδες που αναφέρονται στα φύλλα εργασίας και ακολουθώντας τις οδηγίες, συγκεντρώνουν υλικό, επιλέγοντας και αξιοποιώντας το κατάλληλα.

Κατά τη δεύτερη φάση (τρίτη και τέταρτη διδακτική ώρα) οι μαθητές που έχουν ήδη αποθηκεύσει τα «ευρήματά» τους, στοχάζονται πάνω σε αυτά και αναστοχάζονται σε σχέση με την ταξινόμηση και την αξιολόγηση των πληροφοριών. Σ' αυτό βοηθά η επιλογή κατάλληλων πηγών, κυρίως όμως κατάλληλων ερωτημάτων για την ανάδειξη της πολύπλευρης ιστορικής πραγματικότητας. Για την παρουσίαση των συμπερασμάτων τους οι μαθητές κάνουν χρήση του λογισμικού παρουσίασης. Η παρουσίαση στην ολομέλεια και η αξιολόγηση γίνεται την τέταρτη διδακτική ώρα. Μπορεί ακόμη να γίνει και ανάρτηση των πεπραγμένων στο διαδίκτυο, στο ιστολόγιο του μαθήματος, για τη διάχυση, την αλληλεπίδραση και την προοπτική της συνέχειας. Το γεγονός μάλιστα της ανάρτησης της εργασίας τους καθιστά περισσότερο υπεύθυνους, αφού κάτι τέτοιο αποτελεί από μόνο του κίνητρο για προσεγμένη δουλειά εκ μέρους των παιδιών. Στο συγκεκριμένο διδακτικό σενάριο το ιστολόγιο έχει κι άλλη χρήση, αυτή της «στρογγυλής τράπεζας», καθώς εκεί ξεκινά συζήτηση, ως επέκταση του σεναρίου, με το ερώτημα:

- «Ποια θα ήταν η εξέλιξη της Ελληνικής Επανάστασης χωρίς τα δάνεια;»

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Για την αξιολόγηση των μαθητών χρησιμοποιούνται εναλλακτικές μορφές, όπως η αυτοαξιολόγηση, η ετεροαξιολόγηση, η περιγραφική. Η αξιολόγηση γίνεται από τον καθηγητή, αλλά και από τους ίδιους τους μαθητές σε διάφορες φάσεις του σεναρίου,

στην αρχή (αρχική), κατά τη διάρκεια εφαρμογής των δραστηριοτήτων των φύλλων εργασίας (διαμορφωτική αξιολόγηση), αλλά και στο τέλος (τελική αξιολόγηση) μέσα σε μια εποικοδομητική συζήτηση που λειτουργεί ανατροφοδοτικά, οδηγώντας σε αναπροσαρμογές και επεκτάσεις. Στόχος της αξιολόγησης είναι η διαπίστωση γνωστικών, μεταγνωστικών, κοινωνικών, συναισθηματικών δεξιοτήτων, καθώς και η αποτίμηση των εξής παραγόντων:

- Οργάνωση του μαθήματος
- Αποτελέσματα σε γνωστικό επίπεδο
- Αποτελέσματα σε επίπεδο μεταγνώσεων
- Αποτελέσματα σε επίπεδο δεξιοτήτων

Ο εκπαιδευτικός καταρχάς για τον προσδιορισμό και την ιεράρχηση των στόχων του διδακτικού σεναρίου προσπαθεί με κατάλληλα διαμορφωμένο τεστ να διαγνώσει το γνωστικό επίπεδο των μαθητών, αδυναμίες, προβλήματα και δεξιότητες. Αξιολόγηση γίνεται, τόσο από τον ίδιο τον καθηγητή, όσο και από τους μαθητές, ενδιάμεσα, κατά την εφαρμογή του σεναρίου, με στόχο την ανατροφοδότηση, την εκτίμηση των πεπραγμένων, την αποτίμηση της πορείας των εργασιών των ομάδων. Σε περίπτωση διαπίστωσης μη πραγματοποίησης των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων λόγω προβλημάτων, λ.χ. στην αναζήτηση υλικού, χρειάζεται ανασχεδιασμός και αναδιαμόρφωση των παραμέτρων εκείνων που δυσχεραίνουν το όλο έργο. Για την αποτίμηση των γνώσεων και των ικανοτήτων αξιοποίησής τους σε αυθεντικές περιστάσεις οι μαθητές συχνά συζητούν, ενδιάμεσα και στο τέλος, «τι έμαθαν», «ποια τα προβλήματα» και «πώς αυτά αντιμετωπίστηκαν», «πώς λειτούργησε η ομάδα τους», «ποια τα προβλήματα και πώς αντιμετωπίστηκαν».

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία της Ιστορίας ανοίγει νέους ορίζοντες για άντληση ιστορικού υλικού, για την αναζήτηση αιτιακών σχέσεων, την κατανόηση ιστορικών εννοιών, την αξιολόγηση, ανάλυση και κατανόηση ιστορικών γεγονότων. Οι μαθητές αξιοποιούν δημιουργικά τις δυνατότητες που προσφέρουν ανοιχτά ηλεκτρονικά περιβάλλοντα, λογισμικά γενικής χρήσης καθώς και το διαδίκτυο. Οποσδήποτε χρειάζεται σταδιακή εξοικείωση και καθοδήγησή τους από τον εκπαιδευτικό στο ζήτημα της επιλογής και αξιοποίησης των πληροφοριών που συλλέγουν, αλλά και της χρήσης των ιστορικών πηγών για την κατανόηση ιστορικών θεμάτων και την ανάπτυξη κριτικής σκέψης. Η ενεργητική επίσης συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία, η συνεργασία τους στις ομάδες τους καθιστά περισσότερο υπεύθυνους και προσφέρει ευκαιρίες για καλλιέργεια δεξιοτήτων. Οικοδομούν λοιπόν την ιστορική γνώση, αλληλεπιδρώντας, επιλέγουν, αξιολογούν, αξιοποιούν το ιστορικό υλικό που έχουν συγκεντρώσει, συγκρίνουν, συνθέτουν, ανασυνθέτουν και δημιουργούν.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βακαλούδη Αν., (2011). «Διδακτική και παιδαγωγική αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στο μάθημα της Ιστορίας» *Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη. Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης*, τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02, ΙΤΥ, Πάτρα, σσ. 163-169

Γιαννακοπούλου, Ε. (2006), "Σχεδιασμός Διδακτικής Ενότητας", Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών, τόμος ΙΙΙ. Αθήνα: ΕΚΕΠΙΣ

ΔΕΠΠΣ ΑΠΣ Ιστορίας <http://www.pi-schools.gr/programs/depps/> και <http://ebooks.edu.gr/courses/DSGYM-C105/document/4be012876r2q/4be01287acmq.pdf> (προσπελάστηκε στις 22/01/2014)

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (2009). Γραμματισμός, νέες τεχνολογίες και εκπαίδευση: όψεις του τοπικού και του παγκόσμιου, επιμέλεια: Δ. Κουτσογιάννης, Μ. Αραποπούλου, Θεσσαλονίκη

Κουτσογιάννης Δ. (2011). Εφηβικές πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, Θεσσαλονίκη, εκδ. Ζήτη.

Ματσαγγούρας, Η., (2008). Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση. Αθήνα: Γρηγόρης

Ματσαγγούρας Ηλ., (2003) Στρατηγικές Διδασκαλίας ΙΙ: Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη, Αθήνα,

Μαυροσκούφης Δ., (2011). «Διδασκαλία του μαθήματος της ιστορίας με σκοπό την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης», Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη. Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης, τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02, ΙΤΥ, Πάτρα, σσ. 184 - 205

Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης (2011). Βασικό επιμορφωτικό υλικό: Τόμος Β' Ειδικό Μέρος: Φιλολογοί. Αθήνα. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία, (2003) Γ' Γυμνασίου, Αθήνα.

Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην εκπαίδευση (2000). Πρακτικά 2^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου, Πάτρα

Ε. Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση, ΕΣΠΑ (2007 – 2013) Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη, Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης, «Τ.Π.Ε. και διδασκαλία της Ιστορίας» (2011) τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02, ΙΤΥ, Πάτρα, σσ.163-205

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο Φύλλο εργασίας

- Αναζητήστε πληροφορίες και στοιχεία στην ιστοσελίδα <http://www.hellenichistory.gr> του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού ως εξής: Επιλέξτε Η συγκρότηση του ελληνικού κράτους, τον υπερσύνδεσμο Κήρυξη Επανάστασης, Διεθνείς διαστάσεις, και στη συνέχεια το Ημερολόγιο, που είναι στο κάτω μέρος της ιστοσελίδας. Αφού πληκτρολογήσετε τα έτη 1821, 1822, 1823, επικεντρώστε την προσοχή σας στη στάση Μεγάλων Δυνάμεων από την έναρξη της Επανάστασης έως το 1823.
- Στη συνέχεια αναζητήστε και συγκεντρώστε στοιχεία που αφορούν στα σχετικά γεγονότα που έλαβαν χώρα το διάστημα αυτό.
- Αφού αποθηκεύσετε τα στοιχεία σας, αναζητήστε πληροφορίες που σχετίζονται με τη κατάσταση στην Ευρώπη, δηλαδή τους συνασπισμούς ή συμμαχίες ευρωπαϊκών κρατών και τις θέσεις τους για την Ελληνική Επανάσταση.

- Τέλος αξιοποιώντας το υλικό που συγκεντρώσατε και αφού μελετήσετε και το παράθεμα 1 του σχολικού εγχειριδίου εκθέστε την άποψή σας για τη στάση των ευρωπαϊκών κρατών απέναντι στην Ελληνική Επανάσταση έως το 1823, σε κείμενο 4-5 γραμμών στον επεξεργαστή κειμένου, αναζητώντας τους λόγους που υπαγόρευαν κάτι τέτοιο.
- Παρουσιάστε στην ολομέλεια τα συμπεράσματά σας.

2ο Φύλλο εργασίας:

- Αναζητήστε πληροφορίες και στοιχεία για τη στάση των Μεγάλων Δυνάμεων από το 1824 έως το 1826 στην ιστοσελίδα <http://www.hellenichistory.gr> του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού ως εξής: Επιλέξτε Η συγκρότηση του ελληνικού κράτους, το σύνδεσμο Κήρυξη Επανάστασης, στη συνέχεια Διεθνείς διαστάσεις, και το Ημερολόγιο, που είναι στο κάτω μέρος της ιστοσελίδας. Αφού πληκτρολογήσετε τα έτη 1824, 1825, 1826, 1827, επικεντρώστε την προσοχή σας στη στάση Μεγάλων Δυνάμεων απέναντι στην Επανάσταση από το 1824 έως το 1826.
- Στη συνέχεια, αφού αποθηκεύσετε τα στοιχεία σας, αναζητήστε και συγκεντρώστε πληροφορίες που αφορούν στα σχετικά γεγονότα που σημειώσατε από το Ημερολόγιο για το διάστημα αυτό
- Τέλος αξιοποιώντας το υλικό που συγκεντρώσατε, σε κείμενο 4 γραμμών στον επεξεργαστή κειμένου εκθέστε και σχολιάστε, αναζητώντας τα αίτια, τη στάση των ευρωπαϊκών κρατών στην εξέλιξη του αγώνα και το ρόλο τους στο διπλωματικό πεδίο και στην πολιτική οργάνωση των Ελλήνων.
- Παρουσιάστε στην ολομέλεια τα συμπεράσματά σας.

3ο Φύλλο εργασίας

- Αναζητήστε πληροφορίες και στοιχεία για τη στάση των Μεγάλων Δυνάμεων από το 1824 έως το 1827 στην ιστοσελίδα <http://www.hellenichistory.gr> του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού ως εξής: Επιλέξτε Η συγκρότηση του ελληνικού κράτους, το σύνδεσμο Κήρυξη Επανάστασης, στη συνέχεια Διεθνείς διαστάσεις, και τέλος Φιλέλληνες.
- Στη συνέχεια, αφού αποθηκεύσετε τα στοιχεία σας, αναζητήστε και συγκεντρώστε πληροφορίες που αφορούν στους παράγοντες που γέννησαν το φιλελληνισμό και ανάδειξαν τις διάφορες περιπτώσεις.
- Επίσης περιηγηθείτε στην ιστοσελίδα <http://www.nhmuseum.gr> Εκθέσεις, Η Μόνιμη Έκθεση του Μουσείου, Διάδρομος 8 που αφορά εκθέματα – μαρτυρίες για τη συμμετοχή των Φιλελλήνων στον Αγώνα και αφού μελετήσετε και το παράθεμα 2 του σχολικού εγχειριδίου, σχολιάστε, σε κείμενο 4 γραμμών στον επεξεργαστή κειμένου, το ρόλο των Φιλελλήνων στην έκβαση του Αγώνα.
- Παρουσιάστε στην ολομέλεια τα συμπεράσματά σας.

4ο Φύλλο εργασίας

- Αναζητήστε πληροφορίες και στοιχεία για τη στάση των Μεγάλων Δυνάμεων από το 1827 έως το 1830 στην ιστοσελίδα <http://www.hellenichistory.gr> του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού ως εξής: Επιλέξτε Η συγκρότηση του ελληνικού κράτους, το σύνδεσμο Κήρυξη Επανάστασης, στη συνέχεια Διεθνείς διαστάσεις, και το Ημερολόγιο, που είναι στο κάτω μέρος της ιστοσελίδας.
- Αφού πληκτρολογήσετε τα έτη 1827, 1828, 1829, 1830, επικεντρώστε την προσοχή σας στη στάση Μεγάλων Δυνάμεων στην εξέλιξη του Αγώνα και στις συνθήκες

(συμβάσεις, Πρωτόκολλο) για την Ανεξαρτησία: Στη συνέχεια, αφού αποθηκεύσετε τα στοιχεία σας, αναζητήστε και συγκεντρώστε πληροφορίες που αφορούν στα γεγονότα που σημειώσατε από το *Ημερολόγιο* για το διάστημα αυτό.

- Τέλος αξιοποιώντας το υλικό που συγκεντρώσατε σε κείμενο 4 γραμμών στον επεξεργαστή κειμένου εκθέστε τα κυριότερα γεγονότα σε διπλωματικό επίπεδο που συντέλεσαν στην αναγνώριση της ανεξαρτησίας του ελληνικού κράτους αναζητώντας τα αίτια της συγκεκριμένης στάσης των ευρωπαϊκών κρατών στην έκβαση του αγώνα και σχολιάστε το ρόλο τους στο διπλωματικό πεδίο και στην πολιτική οργάνωση των Ελλήνων.
- Παρουσιάστε στην ολομέλεια τα συμπεράσματά σας.